

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը

2012 թվապահի Օգոստոսի 7-ին երեզանոհիս սնորագրված՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԲԱՆԿԻ ՄԻՋԵՎ «ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԱՆՑԱԿԵՏԵՐ ԵՎ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔ» /ԲԱԳՐԱՏԱՇԵՆԻ, ԲԱՎՐԱՅԻ ԵՎ ԳՈԳԱՎԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԱՆՑԱԿԵՏԵՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՑՈՒՄ/ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒՄ ԱՍՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ (2012 թվապահի ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԲԱՆԿԻ ՄԻՋԵՎ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԹԻՎ 1 ՆԱՄԱԿ-ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ ՀԱՆԴԵՐՁ)՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

6 նոյեմբերի 2012թ.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Հարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի (զեկուցող), Ա. Խաչատրյանի, Վ. Հովհաննիսյանի, Հ. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝ Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարի տեղակալ Վ. Արամյանի,

համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 25, 38 և 72-րդ հոդվածների,

դոնբաց դատական նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2012 թվականի օգոստոսի 7-ին Երևանում ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Սահմանային անցակետեր և ենթակառուցվածք» /Բագրատաշենի, Բավրայի և Գոգավանի սահմանային անցակետերի արդիականացում/ ֆինանսական պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունների (2012 թվականի նոյեմբերի 5-ին Երևանում Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև ստորագրված՝ պայմանագրի փոփոխություն թիվ 1 նամակ-համաձայնագրում կատարված փոփոխություններով հանդերձ)՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթ է հանդիսացել Հանրապետության Նախագահի՝ 09.10.2012թ. ՀՀ սահմանադրական դատարանում մուտքագրված դիմումը:

Ուսումնասիրելով սույն գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հետազոտելով քննության առարկա պայմանագիրը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց**.

1. Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ Վարկառու) և Եվրոպական ներդրումային բանկի (այսուհետ՝ Բանկ) միջև «Սահմանային անցակետեր և ենթակառուցվածք» /Բագրատաշենի, Բավրայի և Գոգավանի սահմանային անցակետերի արդիականացում/ ֆինանսական պայմանագիրը (այսուհետ՝ Պայմանագիր) ստորագրվել է Երևանում 2012թ. օգոստոսի 7-ին՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարի կողմից:

Անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ կողմերի միջև դեռևս 2008թ. փետրվարի 12-29-ին ստորագրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում Բանկի գործունեության կանոնակարգման /կառավարման/ վերաբերյալ Շրջանակային համաձայնագիրը, որը համաձայն սույն Պայմանագրի նախաբանի 7-րդ կետի՝

կշարունակի ուժի մեջ մնալ քննության առարկա Պայմանագրի գործողության ողջ ընթացքում: Նշված Շրջանակային համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխանության վերաբերյալ գործով ընդունվել է ՀՀ սահմանադրական դատարանի 12.09.2008թ. թիվ ՍԴՈ-759 որոշումը:

2. Համաձայն Պայմանագրի տեխնիկական նկարագրի /առդիր Ա՝ դրա հիմնական նպատակն է Հայաստանի և Վրաստանի միջև երեք սահմանային անցակետերի /Բագրատաշեն, Բավրա և Գոգավան/ վերակառուցումը և արդիականացումը՝ ներառյալ Հայաստանում ելակետային ճանապարհների ու հարակից ենթակառուցվածքների բարելավումը, այդ թվում՝ Բագրատաշենում նոր կամրջի, ինչպես նաև Գոգավանի սահմանային անցակետ տանող 7.4 կմ գլխավոր ճանապարհի վերակառուցումը:

Համաձայն Պայմանագրի Ա առդիրի ժամանակացույցի՝ նախատեսվում է Օրագիրն սկսել 2012թ. և ավարտին հասցնել 2015թ.:

Պայմանագիրը բաղկացած է նախաբանից /դեկլարատիվ դրույթներ/, 12 հոդվածներից և դրա անբաժանելի մասը կազմող 4 առդիրներից:

Պայմանագրում ամրագրված են վերջինիս ընդհանուր պայմանները /մեկնաբանություններ և սահմանումներ/, վարկի հատկացման կարգն ու պայմանները, Վարկառուի ֆինանսական և այլ բնույթի մի շարք պարտավորությունները, վարկի մարման կարգը և ժամկետները. Պայմանագրի կողմերի միջև ծագող վեճերի լուծման կարգը և պայմանները, ինչպես նաև եզրափակիչ ու այլ դրույթներ:

Սահմանված է, որ Պայմանագիրը գործողության մեջ է մտնում միմիայն Բանկի կողմից Պայմանագրի 1-ին հոդվածի 1.04Ա կետով պահանջվող փաստաթղթերն ստանալուց հետո:

Օրագրի ընդհանուր արժեքը, ըստ Բանկի հաշվարկների, կազմում է մոտ 60.634.000 եվրո:

Համաձայն Պայմանագրի 1-ին հոդվածի՝ տրամադրվելիք վարկի ընդհանուր գումարը կազմելու է 30,316,000 եվրո: Բանկի կողմից նշված վարկը հատկացվելու

է առավելագույնը 12 մասնաբաժնով /տրանշ/: Յուրաքանչյուր մասնաբաժնի գումարը նվազագույնը կազմելու է 1 միլիոն եվրո, եթե այն չի համարվում վարկի չօգտագործված մաս: Բանկի կողմից մասնաբաժինների հատկացումները, ինչպես նաև յուրաքանչյուր մասնաբաժնի տոկոսները, հետվճարումները և այլ գանձումները վճարվելու են Վարկառուի կողմից՝ եվրոյով:

Յուրաքանչյուր մասնաբաժնի վերջին մարման օրը համարվելու է հատկացման սահմանված ամսաթվից հետո 4 տարուց ոչ շուտ և 25 տարուց ոչ ուշ ընկած վճարման ամսաթիվը: Սահմանված է նաև վարկի մարման արտոնյալ ժամկետ /Պայմանագրի 4-րդ հոդվածի 4.01 կետ/: Վարկառուն յուրաքանչյուր մասնաբաժինը մարելու է մասերով՝ 2-րդ հոդվածի 2.03 կետում նշված մարման աղյուսակում նախատեսված ժամկետներին համապատասխան:

3. Ըստ Պայմանագրի՝ Վարկառուն ստանձնում է, մասնավորապես, հետևյալ պարտավորությունները.

- երաշխավորում է Բանկին իրականացնել ու կատարել Պայմանագրից բխող իր բոլոր պարտավորությունները.

- ապահովում է տրամադրված վարկային միջոցների բացառապես Ծրագրի իրականացման նպատակով օգտագործումը.

- ապահովում է Ծրագրի իրականացումը տեխնիկական նկարագրին համապատասխան, որը ժամանակ առ ժամանակ կարող է փոփոխվել Բանկի հաստատմամբ.

- ինքնուրույնաբար ձեռք է բերում միջոցներ՝ առանց Բանկին դիմելու, Ծրագրի հավելյալ ծախսերը վճարելու համար, եթե Ծրագրի ընդհանուր արժեքը գերազանցում է Պայմանագրի նախաբանի 3-րդ դեկլարատիվ դրույթում նշված գումարի չափը.

- ապահովագրում է Ծրագրի մաս կազմող բոլոր աշխատանքները և սեփականությունը՝ առաջնակարգ ապահովագրական ընկերությունների միջոցով.

- ապահովում է Ծրագրին առնչվող ցանկացած տեղեկատվության տրամադրումը Բանկին.

- անհապաղ ծանուցում է Բանկին՝ Ծրագրի ցանկացած էական փոփոխության կամ այնպիսի իրավիճակի առաջացման մասին, որոնք կարող են էապես վտանգել Ծրագրի իրականացումը.

- ապահովում է, որպեսզի իրականացնող կողմերի հաշվապահական հաշվետվություններն ամբողջովին արտացոլեն Ծրագրի ֆինանսավորման, կատարման ու իրականացման հետ կապված անհրաժեշտ բոլոր տվյալները.

- սպասարկում և մարում է վարկը՝ Պայմանագրում սահմանված պայմաններին և ժամկետներին համապատասխան.

- վճարում է տույժեր վճարվելիք ցանկացած ժամկետանց գումարների դիմաց՝ Պայմանագրի 3-րդ հոդվածում սահմանված կարգով և պայմաններով.

- կրում է առաջացած վնասների, ծախսերի ու կորուստների հատուցման առնչությամբ առաջացող պարտավորությունները՝ ըստ Պայմանագրի 5-րդ հոդվածի 5.04 կետի.

- վճարում է Բանկին Ծրագրի գնահատման կապակցությամբ միանվագ կոմիսիոն վճար՝ 50.000 եվրոյի չափով /Պայմանագրի 1-ին հոդվածի 1.08 կետ/.

- համաֆինանսավորում է Ծրագիրը՝ Պայմանագրի 9-րդ հոդվածի 9.01 և 9.02 կետերին համապատասխան.

- վճարում է սույն Պայմանագրի իրականացման ընթացքում առաջացող բոլոր հարկերը, տուրքերը, վճարները և այլ ցանկացած բնույթի պարտադիր վճարները:

4. Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի 08.10.2012թ. ՀՀ սահմանադրական դատարանին ուղղված դիմումին կից ներկայացված Պայմանագրի 11.02 /Իրավասությունը/ հոդվածում առկա է եղել հետևյալ իրավակարգավորումը.

«Ա. Բացառությամբ 11.02-ի հոդվածի՝ Անգլիայի դատարանները բացառիկ իրավասություն ունեն սույն Պայմանագրի վերաբերյալ բոլոր վեճերը լուծելու հարցում, այդ թվում՝ սույն Պայմանագրից բխող կամ դրա հետ կապված ոչ պայմանագրային պարտավորություններին առնչվող ցանկացած վեճ:

Անգլիայի դատարանները ամենանպատակահարմար և հարմար դատարաններն են սույն Պայմանագրի հետ կապված ցանկացած այդպիսի վեճ լուծելու համար:

Սույն Պայմանագրին առնչվող՝ սույն 11.02 հոդվածում որևէ վեճին արված հղումները վերաբերում են նաև ցանկացած վեճի՝ դրա առկայության, վավերության կամ դադարեցման մասով:

Բ. Սույն Պայմանագրին առնչվող ցանկացած վեճ կարող է Բանկի Բացառիկ հայեցողությամբ, լուծվել արբիտրաժի միջոցով՝ Միջազգային արբիտրաժի լոնդոնյան դատարանում (ՄԱԼԴ)՝ իր կանոնների համաձայն:

Արբիտրաժը կարգավորվում է Անգլիայի իրավունքով: Արբիտրաժային տրիբունալը կազմված է ՄԱԼԴ-ի կողմից նշանակված մեկ արբիտրից: Արբիտրաժի նստավայրը և վայրը Լոնդոնն է (Անգլիա), արբիտրաժային վարույթի լեզուն անգլերենն է: Վարկառուն սույնով հրաժարվում է 1996 թվականի Արբիտրաժի մասին ակտի ներքո իր իրավունքներից կամ այլ կերպ բողոքարկել որևէ արբիտրաժային վճիռ Անգլիայի դատարաններում: Արբիտրաժային տրիբունալը իրավասու չէ ձեռնարկել կամ ապահովել, և Վարկառուն համաձայնում է, որ այն չի ձգտի ստանալ որևէ դատական աստանից պաշտպանության որևէ ժամանակավոր միջոց կամ հայցի ապահովման միջոց Բանկի դեմ՝ անկախ ՄԱԼԴ կանոնների որևէ դրույթի: Արբիտրաժային տրիբունալը իրավասու է քննարկել և վարույթ ընդունել ու որոշում կայացնել որևէ այլ վեճի վերաբերյալ, որը պատշաճ ձևով ներկայացվի իր քննարկմանը Բանկի կողմից (ուրիշ ոչ մի Կողմի կողմից)՝ այնքանով, որքանով այդպիսի վեճը ծագում է սույն Պայմանագրից, բայց պահպանելով վերը նշված՝ որևէ այլ կողմ կամ վեճ չպետք է ընդգրկվի կամ միացվի արբիտրաժային վարույթին:

Գ. Սույն 11.02 հոդվածը միմիայն հոգուտ Բանկի է: Սույն Պայմանագրում ոչինչ չպետք է ազդի Բանկի իրավունքի վրա՝ սկսելու դատական վարույթներ Վարկառուի դեմ՝ համապատասխան իրավագործության ներքո գտնվող օրենքով թույլատրված ցանկացած ձևով: Բանկի կողմից դատական վարույթների մեկնարկը մեկ կամ մի քանի իրավագործության ներքո չի խոչընդոտում Բանկին

որևէ այլ իրավագործության ներքո վարույթ սկսելու՝ թե միաժամանակ, և թե այլ կերպ:

Վարկառուն սույնով հրաժարվում է իր անձեռնմխելիությունից և իրավունքներից՝ առարկելու այդպիսի դատարանների իրավագործության դեմ»:

Միաժամանակ Պայմանագրի 12.04 հոդվածը /Հարմար դատարան ընտրելը և որոշման կատարումը արտերկրում. հրաժարում անձեռնմխելիությունից/ շարադրված է եղել հետևյալ կերպ.

«Վարկառուն

ա) համաձայնում է չվիճարկել և միանշանակ հրաժարվում է որևէ առարկումից, որը այն կարող է ներկայումս կամ ապագայում ունենալ Անգլիայի դատարանների դեմ՝ ոչ հարմար դատարանի հիմքով կամ այլ կերպ՝ սույն Պայմանագրին առնչվող որևէ այլ դատական վարույթի մասով և

բ) համաձայնում է, որ Անգլիայի դատարանի կամ ՄԱԼԴ-ի որևէ վճիռ կամ որոշում սույն Պայմանագրի վերաբերյալ բեկման ենթակա չէ և պարտադիր է իր համար՝ առանց սահմանափակման կամ վերապահման, ենթակա է կատարման նրա դեմ ցանկացած այլ իրավագործության ներքո գտնվող դատարաններում:

Այնքանով, որքանով Վարկառուն կարող է, որևէ իրավագործության ներքո, պահանջել իր համար կամ իր ակտիվների համար անձեռնմխելիություն՝ որևէ հայցից, հարկադիր կատարումից, արգելանքից կամ այլ իրավական գործընթացից, Վարկառուն սույնով միանշանակորեն համաձայնում է չպահանջել կամ միանշանակորեն հրաժարվում է այդ իրավունքից՝ այդ իրավագործության օրենքներով թույլատրելի սահմաններում»:

ՀՀ սահմանադրական դատարանում գործի քննության նախապատրաստման ընթացքում վերը նշված դրույթների առնչությամբ սույն գործով ՀՀ Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի կողմից բանակցություններ են անցկացվել Բանկի հետ՝ վերը նշված դրույթների բովանդակության փոփոխության և դրանց՝ Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Հայաստանի Հանրապետությունում Եվրոպական ներդրումային բանկի գործունեության կառավարման համար» շրջանակային

համաձայնագրում ամրագրված իրավակարգավորումներին ներդաշնակեցման ուղղությամբ, ինչի արդյունքում 2012թ. նոյեմբերի 5-ին Երևանում Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև կնքվել և սույն գործով ՀՀ Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի կողմից ՀՀ սահմանադրական դատարան է ներկայացվել «Սահմանային անցակետեր և ենթակառուցվածք» ֆինանսավորման պայմանագրի փոփոխություն թիվ 1» նամակ-համաձայնագիրը, որը հանդիսանում է Պայմանագրի անբաժանելի մասը և որով փոփոխության է ենթարկվել Պայմանագրի 11.02 հոդվածը /Երավասությունը/՝ ստանալով հետևյալ խմբագրությունը.

«Սույն Պայմանագրին առնչվող բոլոր վեճերը պետք է ներկայացվեն Եվրոպական միության Արդարադատության դատարանի իրավասությանը /այսուհետ՝ Դատարան/, և կողմերը սույնով ենթարկվում են Դատարանի իրավասությանը:

Պայմանագրի կողմերը սույնով հրաժարվում են Դատարանի իրավասության նկատմամբ իրենց անձեռնմխելիությունից կամ դրա դեմ առարկելու իրավունքից: Համաձայն սույն Հոդվածի՝ Դատարանի որոշումը պետք է լինի վերջնական և պարտադիր յուրաքանչյուր կողմի համար՝ առանց սահմանափակումների ու վերապահումների»:

Միաժամանակ Նամակ-համաձայնագրով Պայմանագրի վերը նշված 12.04 հոդվածը /Հարմար դատարան ընտրելը և որոշման կատարումը արտերկրում. հրաժարում անձեռնմխելիությունից/ հանվել է Պայմանագրի տեքստից, իսկ դրան հաջորդող հոդվածները վերահամարակալվել են՝ առանց վերջիններիս բովանդակության փոփոխության:

Վերը նշված փոփոխությունների արդյունքում՝ քննության առարկա Պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունները ներդաշնակեցվել են և համահունչ են դարձել 2008թ. փետրվարի 12-29-ին ստորագրված և ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից 2008թ. հոկտեմբերի 1-ի Ն-099-4 որոշմամբ վավերացված՝ Հայաստանի Հանրապետությունում Բանկի գործունեության կանոնակարգման

/կառավարման/ վերաբերյալ Շրջանակային համաձայնագրում ամրագրված իրավակարգավորումներին:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և նկատի ունենալով, որ Պայմանագրի դրույթները՝ Նամակ-համաձայնագրում կատարված փոփոխություններով հանդերձ, համահունչ են ՀՀ Սահմանադրության 9-րդ հոդվածի պահանջներին, ինչպես նաև ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին և չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 63 և 64-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2012 թվականի օգոստոսի 7-ին Երևանում ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Սահմանային անցակետեր և ենթակառուցվածք» /Բագրատաշենի, Բավրայի և Գոգավանի սահմանային անցակետերի արդիականացում/ ֆինանսական պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունները (2012 թվականի նոյեմբերի 5-ին Երևանում Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև ստորագրված՝ պայմանագրի փոփոխություն թիվ 1 նամակ-համաձայնագրում կատարված փոփոխություններով հանդերձ)՝ համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Գ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

6 նոյեմբերի 2012 թվականի

ՄԴՈ-1055